

V Bruseli 4. 5. 2021
COM(2021) 222 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Posúdenie žiadosti Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska
o pristúpenie k Lugánskemu dohovoru z roku 2007**

1. ÚVOD

1.1 Lugánsky dohovor

Dohovor o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z roku 2007 (ďalej len „Lugánsky dohovor“)¹ bol uzavretý medzi Európskou úniou, Dánskom ako samostatnou zmluvnou stranou a tromi zo štyroch členov Európskeho združenia voľného obchodu (Švajčiarsko, Nórsko a Island, ďalej len „štáty EZVO“)².

V rámci Únie sa oblasť právomoci a uznávania a výkonu rozsudkov v občianskych a obchodných veciach riadi nariadením (EÚ) č. 1215/2012 (prepracované znenie nariadenia Brusel Ia). Lugánsky dohovor odráža predchádzajúci stav práva Únie v tejto oblasti [nariadenie Rady (ES) č. 44/2001].

Lugánsky dohovor je „dvojitý dohovor“, ktorý upravuje tak medzinárodnú právomoc (t. j. otázku, či je súd príslušný konať v cezhraničných prípadoch), ako aj uznávanie a výkon cudzích rozsudkov v občianskych a obchodných veciach.

Dohovor je otvorený pre budúcich členov EZVO a členské štáty EÚ vo vzťahu k niektorým ich mimoeurópskym územiám. Podľa článkov 70 až 72 Lugánskeho dohovoru si pristúpenie každého iného štátu k dohovoru vyžaduje podanie žiadosti depozitárovi, ktorá je postúpená zmluvným stranám. Zmluvné strany sa budú snažiť udeliť svoj súhlas najneskôr do jedného roka od výzvy depozitára³. Depozitár vyzve štát, aby pristúpil k Lugánskemu dohovoru, iba v prípade jednomyseľného súhlasu zmluvných strán. Po uložení listiny o pristúpení majú zmluvné strany ešte stále k dispozícii lehotu na vznesenie námietky. Dohovor nadobudne platnosť iba medzi pristupujúcim štátom a tými zmluvnými stranami, ktoré nevzniesli námietku pred prvým dňom tretieho mesiaca nasledujúceho po uložení listiny o pristúpení.

Vonkajšiu právomoc uzavrieť Lugánsky dohovor z roku 2007, a teda aj súhlasiť s pristúpením novej zmluvnej strany a namietat' proti nadobudnutiu platnosti dohovoru medzi Úniou a novou zmluvnou stranou, má výlučne Európska únia.

1.2 Žiadosť Spojeného kráľovstva

Lugánsky dohovor sa na Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“) uplatňoval do 31. januára 2020 vzhľadom na jeho členstvo v EÚ. Počas prechodného obdobia, ktoré sa skončilo 31. decembra 2020, EÚ oznámila ostatným zmluvným stranám Lugánskeho dohovoru, že Spojené kráľovstvo sa má považovať za členský štát na účely medzinárodných dohôd, ktorých zmluvnou stranou je Únia, medzi ktoré patrí aj Lugánsky dohovor⁴.

¹ Jeho predchodcom bol Lugánsky dohovor z roku 1988.

² Lichtenštajnsko nie je zmluvnou stranou Lugánskeho dohovoru.

³ Nie je to záväzná lehota.

⁴ Pozri článok 129 ods. 1 dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva z EÚ.

Spojené kráľovstvo požiadalo 8. apríla 2020 o pristúpenie k Lugánskemu dohovoru z roku 2007 ako samostatná zmluvná strana. Táto žiadosť bola predložená depozitárovi Lugánskeho dohovoru⁵. Spojené kráľovstvo navrhlo rozšíriť uplatňovanie dohovoru na Gibraltár⁶.

Depozitár listom zo 14. apríla 2020 oficiálne postúpil žiadosť a súvisiace informácie zmluvným stranám Lugánskeho dohovoru vrátane Európskej únie, ktorú zastupuje Európska komisia.

2. ANALÝZA KOMISIE

Vzhľadom na povahu Lugánskeho dohovoru (pozri oddiel 2.1. nižšie) a existujúci rámec justičnej spolupráce s tretími krajinami (pozri oddiel 2.2. nižšie) sa Komisia domnieva, že EÚ by nemala súhlasiť s pristúpením Spojeného kráľovstva k Lugánskemu dohovoru.

2.1 Povaha Lugánskeho dohovoru

Lugánsky dohovor odzrkadľuje pravidlá EÚ pre medzinárodnú právomoc a jej kvázi automatický systém uznávania a výkonu rozsudkov v občianskych a obchodných veciach⁷ voči štátom EZVO. Rozširuje tak výhody rámca EÚ pre uznávanie a výkon rozsudkov na tieto krajiny, ako aj na členské štáty EÚ, pokiaľ ide o tieto krajiny. V dôsledku toho značne uľahčuje prístup občianskoprávných rozsudkov štátov EZVO do oblasti spravodlivosti EÚ v občianskych a obchodných veciach a naopak.

Lugánsky dohovor predstavuje základný prvok spoločného priestoru spravodlivosti a je **podporným opatrením pre hospodárske vzťahy EÚ s krajinami EZVO/EHP**. S Nórskom a Islandom sú tieto vzťahy založené na Dohode o EHP⁸, ktorá spája členské štáty EÚ a štáty EZVO/EHP⁹ do vnútorného trhu. Hospodárske a obchodné vzťahy Švajčiarska s EÚ sa riadia celým radom dvojstranných dohôd, v ktorých Švajčiarsko súhlasilo s prevzatím určitých aspektov právnych predpisov EÚ výmenou za prístup k časti jednotného trhu EÚ. Všetky súčasné zmluvné strany vystupujú v týchto súvislostiach. Tieto krajiny sa aspoň čiastočne zúčastňujú na vnútornom trhu EÚ, ktorý zahŕňa voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a osôb.

Lugánsky dohovor tak podporuje vzťah EÚ s tretími krajinami, ktoré sú **regulačne obzvlášť úzko prepojené s EÚ**, a to aj vďaka zosúladieniu s *acquis* EÚ (alebo jeho časťami). Hoci je dohovor v zásade otvorený na pristúpenie pre „každý iný štát“ na základe výzvy depozitára po jednomyselnom súhlase zmluvných strán (pozri vyššie), nie je to vhodný všeobecný rámec pre justičnú spoluprácu so žiadnou danou treťou krajinou. Nie je zameraný na všetky tretie krajiny, čo možno vidieť aj na základe skutočnosti, že od roku 1988 (keď bol schválený prvý Lugánsky dohovor) sa k dohovoru ako tretia krajina pripojilo len Poľsko, ktoré sa však k dohovoru pripojilo na svojej ceste k pristúpeniu k EÚ. Okrem krajín EZVO/EHP nie je

⁵ Švajčiarska spolková rada.

⁶ Lugánsky dohovor sa počas členstva Spojeného kráľovstva v EÚ uplatňoval na Gibraltár.

⁷ Neodráža sa v ňom najnovší stav práva EÚ podľa nariadenia (EÚ) č. 1215/2012, ktorým sa úplne zrušila potreba konania na vyhlásenie zahraničného rozsudku za vykonateľný.

⁸ Dohoda o Európskom hospodárskom priestore, ktorá nadobudla platnosť 1.1.1994.

⁹ Island, Lichtenštajnsko a Nórsko.

zmluvnou stranou dohovoru žiadna iná tretia krajina. Spojené kráľovstvo je od 1. januára 2021 treťou krajinou s „bežnou“ dohodou o voľnom obchode, ktorá uľahčuje obchod, ale nezahŕňa žiadne základné slobody a politiky vnútorného trhu. Lugánsky dohovor je založený na vysokej úrovni vzájomnej dôvery medzi zmluvnými stranami a predstavuje základný prvok spoločného priestoru spravodlivosti úmerný vysokému stupňu hospodárskeho prepojenia založeného na uplatniteľnosti štyroch slobôd.

2.2 Medzinárodný rámec pre justičnú spoluprácu EÚ v občianskych veciach s tretími krajinami

Európska únia dlhodobo uplatňuje prístup, že vhodný rámec pre spoluprácu s tretími krajinami v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach poskytujú mnohostranné haagske dohovory, t. j. Haagsky dohovor o voľbe súdu z roku 2005¹⁰ a Haagsky dohovor o rozsudkoch z roku 2019¹¹. Európska únia uzavrela Dohovor o voľbe súdu z roku 2005 v roku 2014¹². Haagsky dohovor o voľbe súdu z roku 2005 je takisto „dvojitým dohovorom“, ale uplatňuje sa len vtedy, ak zmluvné strany uskutočnili výlučnú zmluvnú voľbu súdu v občianskych a obchodných veciach. Haagsky dohovor o rozsudkoch z roku 2019 je jednoduchým dohovorom, ktorý upravuje len uznávanie a výkon. Neupravuje priamu právomoc súdov.

V súlade s týmto prístupom sa v Politickom vyhlásení, ktorým sa stanovuje rámec budúceho vzťahu medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom, zo 17. októbra 2019 odkazuje na rámec haagskych dohovorov¹³; zmienka o možnosti pristúpenia Spojeného kráľovstva k Lugánskemu dohovoru nie je uvedená v tomto politickom vyhlásení ani v žiadnom inom spoločnom dokumente EÚ a Spojeného kráľovstva o rámci budúcich vzťahov. Neuvádza sa ani v Dohode o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom na strane druhej, ktorá bola schválená 24. decembra 2020 a predbežne sa vykonáva od 1. januára 2021¹⁴.

Pred skončením prechodného obdobia sa v Spojenom kráľovstve uplatňoval Haagsky dohovor o voľbe súdu z roku 2005 na základe jeho členstva v EÚ a potom na základe prechodného obdobia stanoveného v dohode o vystúpení. Od 1. januára 2021 je Spojené kráľovstvo stranou tohto dohovoru¹⁵ ako samostatná zmluvná strana¹⁶. Tento dohovor sa teda uplatňuje na

¹⁰ Dohovor z 30. júna 2005 o dohodách o voľbe súdu.

¹¹ Dohovor z 2. júla 2019 o uznávaní a výkone cudzích rozsudkov v občianskych a obchodných veciach. Multilaterálny prístup sa opätovne zdôrazňuje napríklad v záveroch Rady o budúcnosti justičnej spolupráce v občianskych veciach, zasadnutie Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci z decembra 2019 počas fínskeho predsedníctva, 2019/C 419/02, Ú. v. EÚ C 419, 12.12.2019, s. 6. Pokiaľ ide o multilateralizmus, pozri spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade o posilnení príspevku EÚ k multilateralizmu založenému na pravidlách JOIN(2021) 3 final zo 17.2.2021.

¹² Rozhodnutie Rady 2014/887/EÚ zo 4. decembra 2014 o schválení haagskeho Dohovoru o dohodách o voľbe súdu z 30. júna 2005 v mene Európskej únie, Ú. v. EÚ L 353, 10.12.2014, s. 5

¹³ Ú. v. EÚ C 34, 31.1.2020, s. 1.

¹⁴ Ú. v. EÚ L 444, 31.12.2020, s. 14.

¹⁵ Haagsky dohovor o voľbe súdu z roku 2005 sa uplatňuje len vtedy, ak zmluvné strany uzavreli doložku o výlučnej voľbe súdu, ale nie vtedy, ak bola zvolená asymetrická alebo nevýlučná doložka alebo ak neexistuje doložka o voľbe súdu.

¹⁶ Spojené kráľovstvo rozšírilo pristúpenie na Gibraltár.

vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom v rozsahu svojej pôsobnosti. Komisia plánuje v blízkej budúcnosti navrhnuť, aby EÚ uzavrela Haagsky dohovor o rozsudkoch z roku 2019. V prípade, že Spojené kráľovstvo uzavrie tento dohovor, uplatňoval by sa na budúcu justičnú spoluprácu s EÚ.

3. ZÁVER

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa Komisia domnieva, že Európska únia by nemala súhlasiť s pristúpením Spojeného kráľovstva k Lugánskemu dohovoru z roku 2007. Pre Európsku úniu je Lugánsky dohovor podporným opatrením vnútorného trhu a súvisí s kontextom EÚ – EZVO/EHP. Európska únia uplatňuje voči všetkým ostatným tretím krajinám konzistentnú politiku spočívajúcu v podporovaní spolupráce v rámci multilaterálnych haagskych dohovorov. Spojené kráľovstvo je treťou krajinou bez osobitnej väzby na vnútorný trh. Preto nie je dôvod na to, aby sa Európska únia od svojho všeobecného prístupu uplatňovaného voči Spojenému kráľovstvu. Rámec pre budúcu spoluprácu medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach by preto mali poskytovať haagske dohovory.

Dotknuté zainteresované strany, a najmä odborníci z praxe, ktorí sa zaoberajú cezhraničnými zmluvnými záležitosťami, do ktorých je zapojená Európska únia, by to mali zohľadniť pri výbere medzinárodnej jurisdikcie¹⁷.

Komisia týmto oznámením informuje Európsky parlament a Radu o svojom posúdení a poskytuje im príležitosť vyjadriť svoje názory predtým, ako o tom bude informovať depozitára Lugánskeho dohovoru.

¹⁷

Pozri oznámenie zainteresovaným stranám o pripravenosti týkajúce sa vystúpenia Spojeného kráľovstva a pravidiel EÚ v oblasti občianskeho práva a medzinárodného práva súkromného uverejnené 18. januára 2019, aktualizované 27. augusta 2020 a dostupné na adrese https://ec.europa.eu/info/publications/civil-justice-judicial-cooperation-civil-and-commercial-matters_en.